

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 1802/2014

Ședința publică din 10 iunie 2014

Asupra cauzei de față, constată următoarele;

Prin cererea formulată la 13 iulie 2011, C.N. a solicitat instanței - în contradictoriu cu SC A.H. SRL, N.L., S.I. și I.D. - să oblige pârâții la plata sumei de 500.000 euro reprezentând daune morale pentru atingerea adusă dreptului la onoare, reputație și imagine, precum și a dreptului la viața privată și de familie, drepturi încălcate ca urmare a unei campanii denigratoare și „batjocoritoare” desfășurată de către pârâți la adresa sa.

Totodată reclamantul a mai solicitat și obligarea pârâților de a publica, pe cheltuiala lor, dispozitivul sentinței ce va fi pronunțată de instanță, în cazul admiterii acțiunii, pe prima pagină a ziarului, cu aceleași caractere ca cele folosite pentru articolele înscrise.

S-a mai solicitat și înlăturarea tuturor articolelor și comentariilor conținute de site-ul w.w.w. adevărul.ro sau de oricare alt site aparținând pârâtei, care aduc atingere onoarei, demnității și imaginii celui în cauză.

În motivarea cererii, reclamantul a învederat instanței că a exercitat funcția de prim-procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea, până la data de 22 aprilie 2010, în prezent fiind suspendat. D.N.A. a pus în mișcare acțiunea penală împotriva sa în data de 22 aprilie 2010 și a publicat pe site-ul său comunicatul, în cuprinsul căruia se arată faptul că este cercetat pentru săvârșirea infracțiunilor de luare de mită și constituire a unui grup infracțional organizat, precum și pentru trei infracțiuni de favorizare a infractorului. În urma trimiterii în judecată și a acordării dreptului de acces al presei la informațiile cuprinse în dosarul de urmărire penală, precum și cel privind cercetarea judecătorească, reclamantul a constituit subiectul a numeroase articolele de presă, în mod intenționat inexacte și având un caracter acuzator și denigrator. Astfel, reclamantul a menționat, cu titlu de exemplu, articole intitulate "V. I-a compătimit pe un procuror spăgar, N.C., patronul Parchetului Buftea; „Caracatița Carpen a ademenit și un judecător”; „Cum albea dosarele rutiere prim-procurorul de la Buftea (Cum operează un procuror corupt)". În continuare, reclamantul a precizat că în data de 14 august 2010 a fost publicat un articol în care se menționa că, „în afara mânărilor cu dosare penale, a fost prins pe camerele video, instalate de anchetatori în biroul său, în timp ce întreținea relații sexuale cu avocata C.G.”, faptă nereală. Reclamantul a considerat că aceste articole nu pot fi catalogate drept informații oferite opiniei publice, ci atingeri grave aduse onoarei și reputației unui om, în plus magistrat, scopul fiind denigrarea acestuia și expunerea sa oprobriului public din dorința de a se crea subiecte senzaționale cu impact asupra cititorilor, având ca finalitate vânzarea acestor ziare și creșterea popularității cotidianului.

Totodată, reclamantul a arătat că aceste informații denigratoare au influențat nu numai opinia publică, dar și instanțele de judecată la momentul soluționării recursurilor formulate împotriva încheierilor prin care se dispusesse prelungirea măsurii arestării preventive.

În drept, reclamantul a invocat dispozițiile art. 998-999 și 1000 alin. (3) C. civ., art. 54 din Decretul nr. 31/1954, art. 30-31 din Constituția României și art. 10 din C.E.D.O.

Învestit în primă instanță, Tribunalul București, secția a IV-a civil, a respins cererea ca neîntemeiată.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță a reținut în esență că urmare punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva reclamantului, D.N.A. din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a emis la data de 23 aprilie 2010, un comunicat de presă în care se menționează că în sarcina acestuia s-au reținut infracțiunile de luare de mită și de constituire a unui grup infracțional organizat, precum și trei infracțiuni de favorizare a infractorului.

La data de 16 iulie 2010, cu ocazia dispunerii soluției de trimitere în judecată, D.N.A. a emis un alt comunicat de presă în care se precizează reținerea în sarcina reclamantului C.N. a infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat, a trei infracțiuni de luare de mită, a două infracțiuni de trafic de influență, a infracțiunii de primire de foloase necuvenite, a opt infracțiuni de favorizare a infractorului a infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale și a celei de instigare la infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fiind detaliată și starea de fapt care a stat la baza acestor încadrări.

Prin sentința penală pronunțată la data de 10 februarie 2012 de Curtea de Apel Brașov, în baza art. 33 lit. a), 34 lit. b), 35 alin. (3) C. pen., au fost contopite pedepsele aplicate reclamantului pentru unele din faptele menționate anterior și s-a dispus aplicarea unei pedepse principale de 5 ani închisoare, ce a fost sporită la 6 ani închisoare, alături de care a fost aplicată și pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute de art. 64 lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen., respectiv dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice, dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat și dreptul de a ocupa funcția de magistrat, pe o durată de 5 ani, după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală sau a restului de pedeapsă ori după prescripția executării pedepsei. Împotriva acestei hotărâri judecătorești s-a exercitat calea de atac a recursului, de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, recursul nefiind soluționat până la data pronunțării unei hotărâri, în prezentul litigiu.

În cotidienele A., A.S. și A.ro, editate de pârâta SC A.H. SRL, pârâții N.L., S.I. și I.D. au publicat o serie de articole intitulate astfel: "Procurorul șpagar, demascat de un violator" - semnat I.S., 26 aprilie 2010; "Prim-procuror, șpagă-n bani, iepuri și fazani" - semnat L.N., I.S., 07 mai 2010; "Voicu l-a compătimit pe un procuror șpagar" - semnat I.S., 14 iulie 2010; "Caracatița Carpen a ademenit un judecător" - semnat L.N. și I.S., 17 iulie 2010; "N.C., patronul Parchetului Buftea" - semnat D.I., 17 iulie 2010; "Cum albea dosarele rutiere prim-procurorul de la Buftea" - semnat L.N. și I.S., 02 august 2010; "Corupția din justiție trece și prin pat" - semnat L.N., 14 august 2010, conținutul acestor articole fiind preluat și de alte trusturi de presă.

În esență, în cuprinsul articolelor sunt detaliate informații cu privire la faptele de care este acuzat reclamantul, fiind redat și conținutul unor interceptări audio.

Analizând cererile ce au format obiectul demersului judiciar, tribunalul a reținut că, pentru incidența răspunderii civile delictuale, este necesară întrunirea cumulativă a condițiilor referitoare la săvârșirea unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, stabilirea unei legături de cauzalitate între faptă și prejudiciu și imputabilitatea fetei ilicite persoanei cu discernământ valabil. În plus, pentru angajarea răspunderii comitentului pentru fapta prepusului său, se cer îndeplinite două condiții speciale suplimentare și anume existența raportului de prepușenie și săvârșirea fetei ilicite și prejudiciabile de către prepus, în cadrul funcțiilor încredințate de comitent.

Prima condiție pentru angajarea răspunderii delictuale pentru fapta proprie, dar și a comitentului pentru fapta prepusului său, în condițiile textelor legale menționate, presupune comiterea unei fapte ilicite, care constă în acțiunea ori inacțiunea prin care, încălcându-se normele de drept obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv sau chiar interesului ce aparține unei persoane.

În cauza de față, se arată, fapta ilicită imputată pârâților se referă la publicarea unor articole în presă, cu conținut negativ la adresa bunei reputații morale și profesionale a reclamantului și la probitatea sa de magistrat.

Existența faptelor de publicare a articolelor în forma menționată este indubitabilă, fiind probată cu extrasele depuse la dosar și nefiind contestată de către părți.

Revine instanței misiunea de a stabili dacă această faptă intră în sfera ilicitului civil și anume dacă reprezintă un delict ce s-ar impune a fi sancționat.

Pentru determinarea caracterului licit sau ilicit al acțiunii de publicare a articolelor respective în contextul arătat, mai reține prima instanță, trebuie menționate dispozițiile legale incidente și, totodată, efectuată o analiză amplă a jurisprudenței C.E.D.O. aplicabilă în speța de față.

Astfel, art. 30 din Constituția României prevede că: (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (2) Cenzura de orice fel este interzisă. (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. (8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștința publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

Din interpretarea dispoziției constituționale prezentate, tribunalul a reținut opțiunea legiuitorului constituant de a stabili limite foarte largi de manifestare a libertății de exprimare, prin instituirea inviolabilității sale, cu rezerva totuși că prin aceasta nu se poate aduce atingere demnității, onoarei, vieții private sau dreptului la propria imagine, afectarea acestora din urmă conducând la răspunderea civilă a persoanei care și-a manifestat libertatea de exprimare dincolo de limitele recunoscute prin textul constituțional.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție, se arată, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care România este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Tribunalul a reținut că prin Legea nr. 30/1994, cu efecte juridice începând din data de 20 iunie 1994, România a ratificat Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și Protocoalele sale adiționale, adoptate la nivelul Consiliului Europei. Prin urmare, fapta pretins ilicită a părților constând în depășirea limitelor libertății de exprimare trebuie analizată prin prisma Convenției europene și a jurisprudenței Curții.

Or, libertatea de exprimare, proteguită de articolul 10 din Convenție, ocupă un loc aparte printre drepturile garantate de acest act, stând chiar la baza noțiunii de societate democratică ce sintetizează sistemul de valori pe care este clădită Convenția.

Această importanță cu totul deosebită a articolului 10 a fost subliniată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru prima dată în cauza Handyside împotriva Regatului Unit, ideea fiind reluată apoi constant în toate cauzele ulterioare.

Cât privește hotărârile pronunțate de C.E.D.O., tribunalul și-a însușit interpretarea potrivit căreia acestea au dincolo de efectele inter partes și un efect erga omnes, consecință a autorității de lucru interpretat de care se bucură, în condițiile în care potrivit art. 32 din Convenție, misiunea specifică a instanței europene este interpretarea și aplicarea prevederilor acesteia, iar eficacitatea dreptului european nu ar putea fi variabilă potrivit calificărilor pe care acestea le-ar primi în sistemele de drept naționale ale statelor contractante. Astfel, jurisprudența Curții constituie un instrument de armonizare a regimurilor juridice naționale ale drepturilor omului ale statelor contractante prin luarea în considerare a standardului minim de protecție dat de prevederile Convenției.

Dreptul garantat de articolul 10 nu este însă unul absolut, subliniază prima instanță.

Parag. 2 permite restrângerea exercitării acestuia în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva anumitor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra sau chiar împotriva democrației însăși. Restricțiile aduse libertății de exprimare sunt însă controlate de Curtea europeană prin aplicarea unei serii de principii de interpretare a dispozițiilor articolului 10 din Convenție cristalizate în cadrul jurisprudenței referitoare la acesta.

Astfel, pentru a statua asupra existenței unei nevoi sociale imperioase pentru impunerea limitării dreptului la liberă exprimare al părților, trebuie pornit de la rolul presei într-o societate democratică.

Având în vedere faptul că cel mai adesea informațiile se transmit prin presă, instanța europeană a subliniat mereu în jurisprudența sa că, din moment ce libertatea de expresie constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, garanțiile acordate presei au o importanță cu totul deosebită (cauza Goodwin contra Regatului Unit). În cauza Lingens contra Austriei, Curtea a precizat rolul presei astfel: "Dacă presa nu trebuie să depășească limitele prevăzute în special pentru protejarea reputației altuia, ei îi incumbă obligația de a comunica informații și idei asupra problemelor dezbătute în arena politică, precum și în cele care privesc alte sectoare de interes public. La funcția sa care constă în a difuza se adaugă dreptul pentru public de a primi aceste informații".

În acest context, tribunalul a reținut că articolele incriminate conțin informații privind faptele penale de care este acuzat reclamantul, săvârșite în perioada în care acesta avea funcția de prim-procuror al Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea.

În mod incontestabil, se concluzionează, articolele tratează un subiect de interes general pentru comunitate, pe care părțile aveau dreptul să-l aducă la cunoștință publicului prin intermediul presei. Împrejurarea că faptele au fost mai întâi aduse la cunoștința publicului de către D.N.A. prin comunicate de presă nu face decât să confirme faptul că articolele incriminate se înscriu în cadrul unei dezbateri de interes pentru comunitate, care are dreptul să fie informată.

Rolul ziariștilor de investigații este tocmai acela de a informa și de a atrage atenția publicului asupra unor asemenea împrejurări, de nedorit pentru societate, din momentul în care aceștia intră în posesia informațiilor pertinente (cauza Cumpănă și Mazăre împotriva României). Or, la data redactării articolelor, părților le erau cunoscute comunicatele de presă emise de D.N.A., mijloacele prin care aceștia au făcut rost de informații suplimentare fiind specifice libertății de investigare inerente exercitării profesiei lor.

Tribunalul a mai reținut că exercitarea libertății de exprimare implică obligații și responsabilități și că garanțiile oferite jurnaliștilor de art. 10 sunt supuse condiției ca aceștia să acționeze cu bună-credință, astfel încât să furnizeze informații

exacte și credibile, cu respectarea deontologiei jurnalistice (cauza Radio France ș.a. împotriva Franței, cauza McVicar împotriva Regatului Unit al Marii Britanii).

Astfel, hotărârile Curții de la Strasbourg (cauza Dalban împotriva României, cauza Bladet Tromso și Stensaas împotriva Norvegiei) indică clar principiul conform căruia adevărul obiectiv al afirmațiilor nu trebuie să fie singurul criteriu luat în considerare de instanțe în situația în care analizează o acuzație de atingere a reputației sau demnității, elementul determinant trebuind să fie buna-credință a autorului afirmațiilor. În consecință, atunci când persoana acuzată de săvârșirea unui delict de presă nu poate dovedi integral exactitatea afirmațiilor făcute, este necesară analiza atitudinii subiective a acesteia în raport atât cu adevărul afirmațiilor sale, cât și cu scopul demersului jurnalist, verificându-se dacă s-a urmărit informarea opiniei publice asupra unor chestiuni de interes public.

În acest context, Curtea a admis că libertatea de exprimare a ziariștilor presupune o posibilă doză de exagerare sau chiar de provocare privitoare la judecățile de valoare pe care le formulează (cauza Bladet Tromse et Stensaas contra Norvegiei), cu precizarea că nu s-ar putea concepe ca un jurnalist să poată formula judecăți de valoare critice numai cu condiția de a putea să le demonstreze realitatea (cauza Dalban contra României). Curtea a decis însă că, chiar și atunci când o declarație a unui ziarist constituie o judecată de valoare, o asemenea judecată făcută fără nicio bază factuală poate să apară ca excesivă și, deci, să se situeze în afara protecției conferite de art. 10 (cauza Jerusalem contra Austriei).

În speță, raportat la conținutul articolelor menționate anterior, tribunalul a apreciat că pârâții au adus la cunoștința opiniei publice, prin intermediul articolelor înscrinate, informații ce se încadrează atât în noțiunea de "fapte", cât și în aceea de "judecăți de valoare" potrivit dihotomiei rezultate din jurisprudența C.E.D.O.

Tribunalul a constatat că acuzațiile pârâților cu privire la persoana reclamantului se sprijină pe comunicate de presă furnizate de D.N.A., având ca atare o bază factuală bine fundamentată. Pârâții au reprodus informațiile culese, inserând și judecăți de valoare, de regulă în titlul articolelor, constituind concluziile acestora în calitate de jurnaliști asupra datelor furnizate, pornind de la acestea și trecându-le prin filtrul propriei lor experiențe profesionale.

În plus, informațiile aduse la cunoștința opiniei publice de către pârâți se raportează la dimensiunea profesională a activității reclamantului ca magistrat, cu excepția episodului vizând relațiile intime pretins avute cu avocata C.G., dar care prin faptul că ar fi avut loc în sediul parchetului, cu un magistrat și că aceasta ar fi avut calitatea de intermediar în comiterea unor fapte de natură penală, intră în sfera de interes a publicului.

Cât privește buna-credință a autorilor articolelor incriminate, tribunalul a apreciat că reclamantul nu a probat faptul că pârâții ar fi urmărit ca scop prin publicarea articolelor, cunoscând absența unei minime baze factuale, exclusiv discreditarea procurorului N.C., respectiv afectarea reputației acestuia și a vieții sale private.

Judecățile de valoare ale pârâților au fost apreciate de tribunal ca incluzându-se în marja de exagerare și provocare admisibilă în cazul discursului jurnalistic potrivit jurisprudenței C.E.D.O.

În consecință, tribunalul a apreciat că balanța trebuie înclinată în favoarea libertății de exprimare, limitele criticii admisibile fiind mai largi în privința unui magistrat, vizat în această calitate, decât a unui individ obișnuit, primul expunându-se în mod inevitabil și conștient unui control strict al faptelor sale atât din partea ziariștilor, cât și a masei cetățenilor.

Soluția a fost menținută de Curtea de Apel București, secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, care, prin Decizia nr. 401/A din 12 noiembrie 2012, în esență cu aceeași motivare, a respins ca nefondat apelul reclamantului.

Recursul declarat în cauză de reclamantul C.N. a fost admis de Înalta Curte de Casație și Justiție, secția I-a civilă, care, prin Decizia nr. 2578 din 14 mai 2013 a casat hotărârea și a trimis cauza aceleiași instanțe, spre rejudecare.

Pentru a se pronunța astfel, instanța supremă a reținut că dacă în privința raportului dintre dreptul la liberă exprimare al pârâților și dreptul reclamantului la respectarea vieții private, la onoare, demnitate și reputație, instanțele au analizat în mod detaliat și argumentat inexistența unei depășiri a limitelor libertății de exprimare, raportat la baza minimă factuală reprezentată de comunicatele D.N.A., se constată însă că instanța de apel nu a analizat depășirea limitelor libertății de exprimare cuprinsă în articolul „Iubire în sediul Parchetului Buftea” în care, pârâții jurnaliști au afirmat că reclamantul „a fost surprins pe camerele video, instalate în biroul său, în timp ce întreținerea relații sexuale cu avocata X, trimisă în judecată alături de magistrat”.

Or, se arată, instanța de apel avea obligația să analizeze dacă sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale cu privire la această faptă, care este distinctă și respectiv să analizeze dacă publicarea acestei informații a respectat

limitele dreptului la liberă exprimare și dreptul la demnitate, onoare și viață privată a reclamantului.

În rejudecare, Curtea de Apel București, secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, prin Decizia nr. 335/A din 18 decembrie 2013, a admis apelul reclamantului și schimbând în parte sentința apelată, a admis în parte acțiunea și i-a obligat pe pârâții SC A.H. SRL și N.L. să-i plătească reclamantului suma de 30.000 euro (echivalentul în lei, la data plății) cu titlu de daune morale.

I-a obligat totodată pe pârâți să publice, pe cheltuiala lor, dispozitivul deciziei, pe prima pagină a ziarului.

A menținut restul dispozițiilor sentinței.

Pentru a hotărî astfel, instanța de control judiciar a reținut în esență că publicarea articolului încriminat a constituit „indiscutabil” o încălcare a dreptului la respectarea vieții private și de familie, a demnității și imaginii apelantului, prin aceea că pârâții l-au acuzat de întreținerea de relații sexuale cu o avocată - coinculpată în dosarul penal - în sediul Parchetului Buftea.

Presa, arată instanța de trimitere, nu trebuie să depășească anumite limite, ținând în special de protecția reputației și drepturilor celui alt. Totuși, îi revine sarcina de a comunica, pentru îndeplinirea sarcinilor și responsabilităților sale, informații și idei asupra unor chestiuni politice, precum și asupra altor subiecte de interes general (a se vedea De Haes și Gijssels împotriva Belgiei).

În mod „incontestabil” articolul în discuție purta asupra unei teme de interes general, corupția din justiție, în contextul în care apelantul - reclamant, în calitate de procuror - șef al Parchetului Buftea era cercetat pentru săvârșirea mai multor fapte penale, în același dosar cu avocata cu care se pretinde că ar fi întreținut relații intime, chiar în sediul parchetului.

Dacă în virtutea rolului pe care îl are, presa avea obligația de a aduce la cunoștința publicului existența unor fapte de corupție și chiar se poate accepta că atitudinea și comportamentul apelantului poate constitui o preocupare majoră a presei, ce trebuie adusă la cunoștința opiniei publice și supusă dezbaterii, întrucât poate contribui la formarea unei imagini asupra justiției și a moralității celor ce o înfăptuiesc, totuși aceasta implică în mod corelativ pentru pârâți, obligația de a se sprijini pe o bază factuală suficientă.

Ori, chiar în contextul dezbaterii publice, reputația unei persoane face parte din viața sa privată iar articolul în discuție a depășit limitele acceptabile în condițiile în care nu există niciun fel de indicii din care să rezulte realitatea celor relatate și acuzațiile privind întreținerea unor relații intime între apelant și acea avocată nu se sprijineau pe fapte reale, întrucât probatoriul administrat nu confirmă existența niciunui indiciu cu privire la această împrejurare.

Astfel, dacă în ceea ce privește celelalte articole, instanțele anterioare au avut în vedere comunicatele D.N.A., acestea nu precizează nimic și nici măcar nu lasă să se înțeleagă că apelantul ar fi întreținut relații intime în sediul Parchetului, nereferindu-se la aceste aspecte. De remarcat faptul că, în articol se menționează că faptele imputate apelantului ar fi fost surprinse de camerele video instalate de anchetatori, deși niciun element existent la dosar nu confirmă cele afirmate.

Instanța de trimitere a mai avut în vedere faptul că pârâții nu s-au prezentat niciodată în prezentul litigiu în fața instanței, nu au depus întâmpinare și nu și-au exprimat niciun punct de vedere cu privire la cele ce le sunt imputate, neaducând niciun argument și nicio probă care să poată fi avută în vedere drept o bază factuală minimă pentru afirmația lor din cuprinsul articolului în discuție.

Având în vedere aceste considerente, s-a constatat că sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale, prin publicarea articolului în discuție care conținea afirmații defăimătoare, lipsite de orice probă, a fost depășită limita acceptabilă, apelantul - reclamant suferind un real prejudiciu.

Cât privește întinderea prejudiciului, s-a observat că spre deosebire de despăgubirile materiale, a căror stabilire este posibilă pe baza probelor administrate, despăgubirile pentru daunele morale presupun o marjă de apreciere a instanței de judecată.

Or, ținând seama de aspectele de fapt de natura celor expuse și raportându-se, la repere jurisprudențiale în aceeași materie, curtea de apel a apreciat că suma de 30.000 de euro reprezintă o reparație justă și echitabilă a prejudiciului moral suferit de reclamant.

Împotriva acestei hotărâri, au declarat recurs, în termen legal pârâții SC A.H. SRL și N.L. care, invocând temeiurile prevăzute de art. 304 pct. 5-9 C. proc. civ. de la 1865, cu modificările ulterioare, aplicabil cauzei de față, critică decizia

dată în rejudecarea apelului după cum urmează.

- În cauză, nu sunt întrunite condițiile generale pentru angajarea răspunderii civile delictuale, respectiv faptă ilicită, prejudiciu, legătură de cauzalitate și vinovăție.

Astfel, fapta nu poate fi apreciată ca ilicită, în condițiile în care reprezintă exercițiul normal al unui drept, respectiv dreptul subiectiv la liberă exprimare, corelativ dreptului la informare, consacrat de art. 30 din Constituția României și art. 10 din C.E.D.O.

Or, libertatea de informare sau de comunicare presupune libertatea de a difuza informații în mod liber și din diverse surse, putându-se vorbi despre o veritabilă „libertate de recepționare”.

Se face trimitere la cauza Lingens contra Austriei, în care Curtea a arătat că funcției presei de a difuza informații „îi corespunde dreptul, pentru public, de a primi aceste informații”.

Instanțele, se arată, trebuiau să țină seama de circumstanțele particulare ale cauzei, articolul încriminat vizând un magistrat - procuror, acuzat de numeroase fapte de corupție care, a întreținut relații sexuale în sediul Parchetului Buftea, cu o avocată, coinculpată în același dosar.

În aceste împrejurări, aspectele relatate nu vizau viața privată a reclamantului, așa cum greșit a apreciat instanța de apel, ci viața sa publică, caz în care transparența trebuie să fie maximă.

Tot astfel, nu se pune problema vinovăției, în condițiile în care, demersul jurnalistic nu s-a realizat cu intenția de a cauza prejudicii reclamantului ci de a aduce la cunoștința publicului anumite fapte, care, în contextul arătat, se subsumează unui interes general legitim.

- Nu s-a făcut nicio dovadă asupra prejudiciului moral cauzat de articolul încriminat, instanța de apel făcând abstracție de faptul că la data apariției articolului, reclamantul era deja arestat preventiv și trimis în judecată, anterior - în piața media - fiind scrise nenumărate articole referitoare la faptele acestuia și la „relația amoroasă” avută cu coinculpata.

- Nu există legătură de cauzalitate între faptă și pretinsul prejudiciu.

Mai mult, se arată, instanța de apel nu a disociat prejudiciul cauzat de arestarea și trimiterea în judecată a inculpatului de pretinsul prejudiciu adus acestuia, prin publicarea articolului încriminat.

Recursul se privește ca fondat, urmând a fi admis, în considerarea argumentelor ce succed.

Este de netăgăduit că, libertatea de exprimare, garantată de art. 10 din C.E.D.O., constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, ce sintetizează sistemul de valori pe care este clădită Convenția.

Jurisprudența C.E.D.O., în domeniul libertății de exprimare, a condus la stabilirea unor principii, care creează un echilibru între exercitarea acestui drept și limitele impuse prin alin. (2) al art. 10 din Convenție (cauza Handyside împotriva Regatului Unit).

Prin majoritatea cauzelor soluționate, instanța europeană a stabilit că atunci când are de protejat reputația altora, libertatea de exprimare trebuie să acopere idei și informații dezbătute în arena politică sau în alte domenii apreciate ca fiind de interes public, în asemenea situații, neexistând doar obligația de a se comunica astfel de informații ci și dreptul publicului, de a le primi (cauza Sabou și Părcălab c. României, cauza Björk Eiosdóttis c. Islandei).

Potrivit instanței europene libertatea de exprimare constituie unul dintre cele mai bune mijloace prin care publicul are posibilitatea de a-și forma „o părere” cu privire la atitudinile și ideile liderilor politici și persoanelor ce exercită funcții de demnitate publică.

Pomind de la circumstanțele particulare ale cauzei de față, se impune a se analiza, pentru a răspunde motivelor de recurs invocate, în ce măsură libertatea de exprimare a ziaristului și de informare a publicului - garantată de art. 10 din C.E.D.O. - vine în contradicție cu art. 8 al Convenției, care reglementează dreptul la respectarea vieții private și de familie.

Ca atare, trebuie examinat dacă a existat un echilibru între dreptul la informare și libertatea de expresie, pe de o parte, și dreptul la reputație, pe de altă parte, toate garantate de C.E.D.O., pentru a putea stabili dacă, prin publicarea articolului incriminat, ziaristul s-a situat în afara limitelor protecției oferite de art. 10 din Convenție.

Potrivit art. 10, paragraf 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la libertatea de

exprimare, drept care cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei, fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Parag. 2 al normei convenționale, prevede că exercitarea acestor libertăți - ce comportă îndatoriri și responsabilități - poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Ca atare, dreptul garantat de art. 10 din Convenția Europeană, nu este unul absolut, parag. 2 al textului mai sus menționat, permițând restrângerea exercitării acestui drept, doar în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva anumitor valori pe care statul le poate apăra în mod legitim.

Dar, dacă libertatea de exprimare, ca drept esențial într-o societate democratică, nu poate - în adevăr - să fie exercitată abuziv, limitarea acesteia în scopul protejării „reputației și drepturilor altuia” trebuie făcută doar în cazuri concrete, în condițiile unei atente circumstanțieri a afirmațiilor făcute, față de adevărul obiectiv.

„Per a contrario”, ar însemna că orice afirmație făcută prin presă ar putea fi calificată, ca defăimătoare.

În raport de rolul important, unanim recunoscut, al presei în societate („câine de pază al democrației”) în considerarea îndatoririi sale de a comunica informații și idei privitoare la toate problemele de interes general, practica instanțelor a decis că aceasta poate recurge la o oarecare doză de exagerare și chiar de „provocare”, în fiecare cauză impunându-se a se analiza dacă interesul informării publicului poate trece înaintea îndatoririlor și responsabilităților de care sunt ținute ziaristii.

Practica instanței europene a relevat însă, în aprecierea asupra respectării echilibrului dintre cele două drepturi - consfințite prin prevederile art. 10 parag. 1 și art. 8 din C.E.D.O. - importanța rolului sau funcției persoanei vizate și natura activităților ce fac obiectul articolului.

S-a decis că, trebuie făcută distincția între persoanele de drept privat și persoanele care acționează într-un context public, în calitate de personalități politice sau persoane publice. (a se vedea cauza Minelli împotriva Elveției, nr. 14991/02, 14 iunie 2005).

Astfel, un reportaj care relatează fapte susceptibile să contribuie la o dezbatere într-o societate democratică, ce privește personalități publice, în exercitarea funcțiilor oficiale ale acestora, nu poate fi asimilat altuia care privește detalii din viața privată a unei persoane care nu îndeplinește astfel de funcții.

Dacă, în primul caz, rolul presei corespunde funcției sale de „câine de pază” care are sarcina, în cadrul unei democrații, să comunice idei și informații privind probleme de interes public, acest rol a fost privit ca mai puțin important în cel de-al doilea caz, evidențiindu-se dreptul publicului de a fi informat chiar asupra unor aspecte ce țin de viața privată a persoanelor publice. (cauza Von Hannover împotriva Germaniei -2).

Într-o altă cauză, C.E.D.O. a statuat că limitele criticii admisibile, sunt, ca și pentru oamenii politici, mult mai largi în cazul funcționarilor care exercită funcții oficiale, trebuind manifestată o mai mare prudență atunci când măsurile luate sau eventualele sancțiuni de condamnare, sunt de natură a descuraja presa în a participa la discutarea problemelor care acoperă un interes general legitim. (cauza Bladet Tromso și Stensaas împotriva Norvegiei).

Reamintind rolul esențial al presei, într-o societate democratică, instanța europeană a mai decis că, chiar și în cazul în care nu poate depăși anumite limite, mai ales din domeniul protecției reputației și drepturilor terților, presa este obligată totuși să comunice, respectând datorile și responsabilitățile sale, informații și idei privind toate chestiunile de interes general, mai ales cele care, privesc funcționarea administrației și a puterii judecătorești.

Ceea ce trebuie examinat, în aceste situații, este dacă ingerința în litigiu, corespunde unei „necesități sociale imperioase” și - cu referire la marja de apreciere de care se bucură statele contractante - dacă eventuala restricție adusă libertății de exprimare este „proporțională cu scopul legitim urmărit” iar motivele invocate, sunt relevante și suficiente. (cauzele Perna împotriva Italiei, nr. 48898/99 și Cumpănă și Mazăre împotriva României - nr. 33348/pct. 89-90, 17 decembrie 2004).

În speță, articolul în criminat (în contextul apariției și a unor alte publicații care au relatat despre prezumata activitate infracțională a reclamantului) intră în sfera de interes a publicului în condițiile în care viza, consumarea unor relații nepotrivite între reclamant - magistrat, prim procuror al Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea - și avocata C.G.

(coinculpată în același dosar aflat pe rolul Curții de Apel Brașov) chiar în sediul parchetului, aceasta din urmă fiind acuzată și pentru faptul că ar fi intermediat comiterea, de către reclamant, a unor infracțiuni de corupție.

În relatarea aspectelor ce au făcut obiectul articolului încriminat, pârâții s-au raportat la o bază factuală de natură a conferi o oarecare verosimilitate informațiilor expuse: înregistrările ambientale operate de către D.N.A și chiar conținutul rechizitorului care, fără a menționa expres despre întreținerea unor relații nepotrivite între cei doi coinculpați, chiar în sediul Parchetului Buftea, face trimitere la „relațiile apropiate” existente între aceștia și la anumite filmări și înregistrări ambientale.

Și în ceea ce privește buna credință a autorilor articolului încriminat, se constată că reclamantul nu a reușit să probeze că pârâții ar fi urmărit, prin publicarea acestuia, exclusiv denigrarea magistratului și afectarea vieții sale private, „judecățile de valoare” ale pârâților fiind corect apreciate de către prima instanță ca înscriindu-se în „marja de exagerare și provocare” admisibilă în cazul discursului jurnalistic, potrivit jurisprudenței C.E.D.O., în condițiile în care se putea realiza distincția între informațiile provenind de la autorități și cele care constituiau concluziile personale ale autorilor.

Ca atare, scopul evident al articolului încriminat a fost acela de a atrage atenția asupra subiectului, apreciat ca fiind de interes public, aspect care se circumscrie exercițiului libertății jurnalistice.

Cât privește limitele criticii acceptabile, în practica sa constantă, instanța europeană a decis că acestea sunt mai largi cu privire la politicieni și magistrați decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, persoanele publice trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient, verificarea strictă a „fiecărui cuvânt și faptă” atât din partea jurnaliștilor, cât și a marelui public, dând dovadă de un grad mai mare de toleranță.

Din această perspectivă, libertatea de exprimare - garantată de art. 10 parag. 1 din Convenția Europeană - se constituie într-unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din cerințele prioritare ale progresului societății, înscriindu-se în criteriile pluralismului, toleranței și „spiritului deschis”, fiind unul dintre cele mai eficiente mijloace prin care publicul află și își formează opinii despre ideile și atitudinile celor care dețin funcții de demnitate publică (a se vedea cauza Lingens contra Austriei, parag. 38-42).

Ca atare, atât în dreptul intern (art. 30 alin. (1) și (2) din Constituția României) cât și la nivel european - în raport de blocul de convenționalitate instituit prin Convenție și Protocoalele adiționale - dreptul la liberă exprimare, cu limitările impuse prin parag. 2 al art. 10 din C.E.D.O., este privit ca una din valorile fundamentale ale statului de drept și ține de însăși esența conceptului de societate democratică, concept ce domină Convenția, în întregul său.

Or, exercițiul dreptului la liberă exprimare presupune atât dreptul de a primi informații cât și dreptul de a comunica altora informații, raportat la articolul incriminat, urmând a se aprecia că pârâții beneficiază de protecția art. 10 din C.E.D.O. și nu pot fi obligați la despăgubiri, către reclamant.

Așa fiind, față de cele ce preced, recursul urmează a se admite, cu consecința modificării deciziei atacate și a respingerii apelului declarat în cauză, de reclamantul C.N.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursul declarat de pârâții SC A.H. SRL prin administrator judiciar „Servicii Reorganizare și Lichidare Ipurl” și N.L. împotriva Deciziei nr. 335/A din 18 decembrie 2013 a Curții de Apel București, secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie.

Modifică decizia atacată, în sensul respingerii, ca nefondată, a apelului declarat de reclamantul C.N. împotriva sentinței nr. 1341 din 20 iunie 2012 a Tribunalului București, secția a IV-a civilă.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 10 iunie 2014.